

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:13

SVERIGES
RIKSDAG

Fredagen den 6 november

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 09.00, och vi inleder dagens EU-nämndssammanträde.

Punkt 1 är fråga om medgivande till deltagande på distans. Medger EU-nämnden deltagande på distans? Jag finner så.

2020/21:13
06 november

§ 2 EU-nämndens arbetsrutiner

Inga uppteckningar gjordes. Se protokoll 2020/21:13.

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 oktober 2020

Information och samråd inför extrainsatt videomöte den 13 november 2020

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

God morgon, justitieministern, och välkommen till dagens sammanträde! Vi har ju coronatider nu, så det blir digitala möten framöver.

Vi börjar med en återrapport från videomöte den 8–9 oktober och information och samråd inför extrainsatt videomöte den 13 november. Finns det något att säga om återrapporten, justitieministern?

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Jag kan börja med att säga att mötet genomfördes digitalt. Därför kallas det ett informellt videomöte, och ni har fått en skriftlig rapport om detta.

Det hölls en inledande diskussion om de nya förslagen till asyl- och migrationspakt. Alla medlemsstater sa sig vara redo att arbeta konstruktivt med förslagen och betonade vikten av ett fungerande återvändande- och återtagandeavtal samt kontroll vid de yttre gränserna. Detta var huvudbudskapen.

Sverige framhöll att man måste uppnå en balans i paketet mellan solidaritet och ansvar och att asylrätten måste upprätthållas.

Kommissionen och det tyska ordförandeskapet gjorde även en presentation av ett initiativ om samarbete med tredjeländer om migration. Andra frågor som togs upp vid mötet rörde digitalisering av rättsväsendet, elektronisk bevisning och överföring av straffverkställighet.

I övrigt hänvisar jag till det skriftliga materialet.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Terrorhot efter nyligen genomförda attacker, som är en diskussionspunkt.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Det är en ny punkt som ordförandeskapet har satt upp på dagordningen efter attackerna i Frankrike och Österrike. Vi får se lite vad de har tänkt sig. Vi har ingen närmare information att delge om vilken diskussion som förutses på rådsmötet. Eventuellt kommer ordförandeskapet att ta fram ett uttalande eller en deklaration om det skulle bli nödvändigt med ytterligare avstämning. I så fall får vi återkomma till nämnden. Men det är fortfarande lite oklart var de vill att en sådan diskussion ska landa.

Anf. 6 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr ordförande! Vi fick en ståndpunkt utskickad i går kväll som jag vill kommentera.

Först vill jag säga att jag tycker att det är bra att en sådan här diskussion tas upp. Det är ju viktigt att vi visar vår solidaritet och står upp för andra medlemsstater, i det här fallet Frankrike och Österrike, som drabbats av de ofattbara terrordåden. Terrordåden utgör ju ett hot mot hela vårt samhälles grundläggande värderingar.

Jag har inga invändningar mot den ståndpunkt som skickades ut. Om det blir en deklaration eller ett uttalande tror jag att det är bra. Jag skulle ändå vilja skicka med några punkter.

En av de viktigaste är att komma åt finansieringen som understöder terrorn och extremismen och att vi gemensamt inom EU försöker stoppa utländsk finansiering av extrema trossamfund.

Jag vill också passa på att trycka på vikten av att stärka Europolns arbete mot terrorism.

En tredje punkt, som det förmodligen inte finns utrymme för att ta upp vid det här mötet, en sak som några partier har lyft fram, bland andra Moderaterna, är att upprätta en europeisk spärrlista över hatpredikanter.

Det viktiga nu är att den här diskussionen nu förs, att vi solidariskt visar vårt stöd till andra medlemsstater som drabbas av terrordåd och att vi också gemensamt bekämpar terrorism.

Anf. 7 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Det som jag funderade på när vi talar om det här, och som förstärktes av det Jessica Rosencrantz sa, är att vi inte får tro att attentat eller terrorism bara kommer från religiösa samfund. Det finns en risk att vi hamnar där, vilket blev tydligt med det som Jessica Rosencrantz sa. Det finns ju också till exempel högerextrem terrorism som inte är kopplad till samfund. Därför vill jag skicka med till regeringen att de i en sådan här diskussion bevakar att man inte snävar in sig på ett visst samfund eller en viss religion bara för att det är det som har legat bakom den senaste större terrorismen, för vi har ju också sett exempel på andra.

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Jag har egentligen ingenting i sak att invända mot något av inläggen.

När det gäller just terrorfinansieringen tror jag att det finns en hel del ytterligare att göra. Jag vill påminna om att vi i Sverige har en ny lagstiftning på plats just mot terrorfinansiering, där vi har utvidgat det kriminaliserade området för att stoppa finansiering till olika organisationer. Det var en väsentlig utvidgning som vi gjorde – jag tror att det var 2016 – så vi har en mycket effektivare lagstiftning nu.

Jag har inget emot att fortsätta driva de här frågorna i ett ökat samarbete också på EU-nivå. Precis som Vänsterpartiet lyfter fram är det samtidigt viktigt att vi pekar på att vi står inför terrorhot från olika håll. Också den högerextrema rörelsen skulle jag vilja säga är ett växande hot i Europa. Det kan komma till uttryck när som helst. Vi vet ju inte om det skulle kunna komma fler terrorhot och terrordåd också från det hållet.

Jag har inga invändningar alls i sak om detta utan tar gärna med mig dessa synpunkter framöver. Om vi skulle behöva förankra någonting ytterligare i EU-nämnden inför den här diskussionen återkommer vi till EU-nämnden.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Migrations- och asylpakten – en riktlinjedebutt.

I går hölls en överläggning i SfU. Där lämnades det in en gemensam avvikande ståndpunkt från Moderaterna och Kristdemokraterna och tre oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Den huvudsakliga anledningen till att ordförandeskapet har lagt in detta extra ministermöte är just att man vill komma snabbt fram i arbetet med den nya asyl- och migrationspakten. Detta var ju från början den enda frågan som var på dagordningen.

Ordförandeskapet har nu aviserat att man på mötet kommer att fokusera på ett antal nyckelfrågor i pakten, i vilka man eftersträvar en övergripande politisk överenskommelse på ministermötet i december. Tanken är att om en övergripande politisk överenskommelse i frågan och en bred samsyn redan finns kan det underlätta framtida förhandlingar i vissa svårare frågor. Här handlar det alltså om att nästa vecka lägga en inledande grund för en kommande överenskommelse och i viss mån också pejla stämningarna i ministerrådsgruppen kring den här pakten som helhet.

I det förberedande dokumentet från ordförandeskapet beskrivs nyckelfrågorna i pakten på ett heltäckande och balanserat sätt. Det ger en god bild av såväl frågor där det finns enighet som frågor som även i fortsättningen behöver diskuteras och analyseras.

På mötet kommer regeringen att ge sitt principiella stöd till ordförandeskapets ansats.

Förslagen som presenteras i pakten är både omfattande och kopplade till varandra, och det finns ett antal frågor som måste analyseras närmare. Regeringen avser att verka för att förslagen i pakten i sin helhet ska bli väl balanserade också i förhållande till varandra. Regeringen anser att det är avgörande för ett gemensamt system att alla medlemsstater bidrar och att en medlemsstat som utsätts för ett högt migrationstryck får stöd samt att systemet leder till en jämnare fördelning av asylsökande inom EU.

Vi anser att asylsystemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och med beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. Medlemsstaterna måste också fullt ut tillämpa det gemensamma regelverket. Vi anser att det är viktigt att solidaritetsåtgärderna är praktiskt genomförbara och att de säkerställer att de medlemsstater som är i behov av hjälp får de stödinsatser som behövs.

Slutligen anser vi att en väl fungerande ordning för migrationspolitiken inom EU är beroende av ett starkt samarbete med strategiskt utvalda partnerländer. Regeringen välkomnar därför ett fördjupat samarbete med prioriterade tredjeländer för att motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning och för att stärka ursprungs- och transitländernas egen kapacitet att hantera alla aspekter av migration. Samarbete med tredjeländer är också av avgörande betydelse för att stärka effektiviteten i återvändandearbetet.

Som ordföranden sa fick vi stöd för dessa ståndpunkter i SfU. Det fanns också ett antal avvikande meningar.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag vill påpeka att det ju i går var en diskussion i SfU och att EU-nämndens roll i det här är att tillföra ett kompletterande mervärde.

Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Med anledning av att ordföranden nu påpekade att vi ska tillföra mervärden tänker jag inte läsa upp Vänsterpartiets avvikande ståndpunkt i SfU i går, vilket jag hade tänkt göra. Jag tror att vi kanske inte når varandra i den här frågan. Vi är väldigt kritiska till förslaget. Vi är också kritiska till regeringens inställning i frågan och att man inte riktigt vill ta ställning utan avvaktar mycket, så jag hänvisar till vår avvikande ståndpunkt i SfU.

Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Från Moderaternas sida välkomnar vi att kommissionen har lagt fram ett förslag till en ny migrations- och asylpakt. Unionen måste finna nya vägar för att komma framåt. Därför tycker vi att det är glädjande att regeringen, som jag nu uppfattar det, också välkomnar andra former av solidaritet än en tvingande omfördelning.

Vi har dock flera synpunkter på förslagen i sig och på regeringens förslag till svensk ståndpunkt. Men inledningsvis vill jag uppehålla mig vid regeringens analys av pakten.

Regeringens förslag till svensk ståndpunkt är allmänt hållet och mycket vagt formulerat. Det anges återkommande att ett antal frågor måste analyseras närmare. Konsekvensanalyser saknas helt. Det framgår exempelvis inte hur många fler asylsökande som kan förväntas komma till Sverige som en följd av förslaget om det utvidgade anknytningsbegreppet.

Bristen på konkretion får till följd att riksdagen inte ges någon reell insyn i hur regeringen bedriver eller avser att bedriva förhandlingarna på migrationsområdet på EU-nivå. En konsekvens blir dessutom att riksdagens partier måste forma sina egna uppfattningar i sak utan att ha vetskap om vilken uppfattning regeringen faktiskt har.

Samtidigt har det tyska ordförandeskapet en mycket ambitiös arbetsplan. Målsättningen är att redan före årets slut nå en politisk överenskommelse i rådet om det som bedöms vara centrala frågor i den nya pakten.

Moderaterna instämmer i och för sig i ordförandeskapets ambitioner men har mycket svårt att se att Sverige ska kunna delta i och påverka detta arbete eftersom avgörande analyser och ställningstaganden faktiskt saknas. Jag får påminna om att det här inte är vilken pakt som helst. Den får ju en mycket stor påverkan på svensk politik.

Mot bakgrund av regeringens bristande analys och vaga ståndpunkt har vi valt att godta att detta ska ses som en överläggning. Jag noterar också att samtliga oppositionspartier vid överläggningarna i socialförsäkringsutskottet instämde i kritiken mot regeringens analys, även om vi har olika uppfattningar i sak. Det tycker jag att regeringen måste ta på största allvar.

Därför anser vi att regeringen i absolut närtid bör återkomma till riksdagen med en färdig analys av samtliga förslag, inklusive konsekvensanalys och tydliga ställningstaganden. I konsekvensanalysen bör det ingå

en analys av vad samtliga större förslag från kommissionen på området migration och asyl innebär för svensk del, i den mån förslagen fortfarande är aktuella. Därför bör det inte heller innan en konsekvensanalys av helheten har presenterats vara aktuellt att anta de rättsakter som har sin grund i förslagen från 2016.

Beträffande förslagen i sig noterar vi att regeringen välkomnar de nya anknytningskriterierna. I enlighet med vad vi anförde vid den förra överläggningen i nämnden motsätter vi oss att anknytningskriterierna vidgas jämfört med det som gäller enligt Dublinförordningen. Utvidgade kriterier innebär att länder som redan har haft ett oproportionerligt stort mottagande, exempelvis Sverige och Tyskland, skulle få ett större antal asylansökningar att pröva.

Som vi också anförde vid det förra mötet anser vi att det tidigare asylmottagandet *måste* väga tyngre än vad som föreslås när omfattningen av solidaritetsåtgärder för en medlemsstat bestäms. För det första bör andelen för en medlemsstat kunna sättas ned med mer än 10 procent. För det andra bör hänsyn också kunna tas till längre tid än fem år tillbaka. För det tredje bör nedsättning – ett förtydligande jämfört med tidigare – komma i fråga oavsett på vilken grund solidaritetsåtgärden aktualiseras. I dag aktualiseras den enbart vid så kallad pressad situation, inte vid krissituation eller fördelning efter search and rescue-operationer.

Vid förra överläggningen uppfattade vi att regeringen inte hade tagit ställning gällande kommissionens förslag till nedsättningsmekanism. Nu uppfattar jag att regeringen välkomnar den mycket snäva möjlighet som kommissionen föreslår. Är det rätt uppfattat, undrar jag? I så fall är det synnerligen anmärkningsvärt att regeringen inte menar att de omfattande integrationsproblem som Sverige brottas med, bland annat till följd av att Sverige har tagit ett oproportionerligt stort ansvar jämfört med många andra EU-länder, i större utsträckning ska påverka den framtida fördelningen.

Jag vill slutligen säga att i fråga om gränsförfarande för asylprövning är det av vikt att undantagen inte blir för många och att de inte får för breda definitioner, så att syftet med hela gränsförfarandet förfelas. Vi ser stora risker med de omfattande undantag som kommissionen föreslår.

Anf. 14 HANS EKLIND (KD):

Herr ordförande! Vi kristdemokrater välkomnar att det har lagts fram ett förslag till en ny migrations- och asylpakt, men vi har framfört synpunkter på delar i pakten. Vi har haft en förväntan om att få höra lite mer om regeringens inställning till vissa av delarna.

Maria Malmer Stenergård har på ett bra sätt föredragit den åsikt som vi också delar, och vi anmälde också en avvikande mening vid gårdagens sammanträde i SfU.

Det jag noterar när jag läser promemorian från videokonferensen för EU:s justitie- och inrikesministrar den 8–9 oktober är att Sverige har yttrat sig positivt till det tyska ordförandeskapets mål om att nå en politisk överenskommelse redan under december månad. Och dit är det bara en enda månad kvar.

Vi kristdemokrater framförde i går, och det gör vi även i dag, att vi vill, utöver vad Maria Malmer Stenergård har sagt, trycka lite extra på att det är rimligt att inför ett sådant viktigt beslut, inte bara för Sverige utan även

för Europa, få se konsekvensanalyser av vad delarna och helheten betyder för svensk del. Vi har inte fått en enda konsekvensanalys presenterad för oss. Dessutom vill vi gärna ha mer tydlighet i hur Sverige agerar i förhandlingarna om till exempel femårsregeln, femårsgränsen som sätts, för att beräkna huruvida en medlemsstat har tagit ett oproportionerligt stort ansvar. Är den femårsgränsen väl avvägd? Är den rimlig? Vi noterar att med tanke på den takt som föreslås kommer inte Sveriges ansvar som togs under 2015, kanske inte heller 2016, att räknas med.

Vi har ställt dessa frågor och lämnat synpunkter, och vi noterar att regeringen ska analysera vidare vissa delar i pakten bland förslagen. Men något riktigt svar på huruvida det är rimligt att utvidga familjebegreppet finns inte. Vi hänvisar till den avvikande meningen, och vi anmäler därför en avvikande ståndpunkt för Kristdemokraternas del här i EU-nämnden.

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Vår grundinställning till ordförandeskapets sätt att arbeta med frågan är positiv, men vi sätter inte ned foten i alla detaljer i förslaget. Vi säger att sett framåt är detta den framkomliga vägen att ta paketet vidare.

Jag vill understryka att man inte ska lägga in för mycket i att eftersträva en politisk överenskommelse i december. Det jag har sagt i dag är att tanken är att det ska finnas en övergripande politisk överenskommelse i frågor där bred samsyn redan finns, och det ska underlätta förhandlingarna för de svåra frågorna som kommer framöver. Tanken är inte att vi i december ska lösa alla detaljfrågorna, det är helt omöjligt, men vi ska i alla fall vara överens om vilka byggstenar som ett framtida regelverk ska innefatta.

Här behöver vi, som alla regeringar före oss, inte bara vår regering, i svåra frågor fylla med detaljer, ett visst förhandlingsutrymme. Därför är det viktigt att inte låsa Sverige i detaljer i alltför hög utsträckning just nu. Då kommer vi aldrig fram. Skulle alla länder jobba på det sättet låser vi hela processen. Det är viktigt att ge regeringarna ett förhandlingsutrymme i det läget.

Sedan var det frågan om konsekvensanalys. Det är klart att man kan försöka analysera så mycket som möjligt. Det ska vi också göra. Vi ställer många frågor till kommissionen i de arbetsgrupper vi sitter med i. Men vissa frågor är svåra att ge ett entydigt svar på. Man får ibland erkänna att i vissa frågor kanske man aldrig någonsin får svar eftersom det är svårt att göra en sammanvägd bedömning.

Jag vill peka på att det då finns frågor som drar i ena riktningen, till exempel om anknytningsreglerna som vi pekar på. Men det finns också många förslag som drar i den andra riktningen, det vill säga förslag som kommer att medverka till ett minskat antal asylsökande till Sverige.

Jag pekar på en sådan fråga som att man förlänger tiden när det gäller ansvar för viseringar. Viseringsavhoppet till Sverige utgjorde nästan 4 000 förra året, det vill säga en stor grupp av dem som sökte asyl i Sverige härrörde till viseringsavhopp. Här är förslaget att förlänga ansvaret för viseringar från sex månader till tre år, vilket innebär att det land som har utfärdat en visering blir ansvarig för den viseringen under mycket längre tid än tidigare – och det kommer att begränsa viseringsavhoppet. Samma sak när det gäller att utfärda ett uppehållstillstånd i ett annat land. Där

förlängs också ansvaret från två år till tre år, vilket också kommer att begränsa möjligheterna att söka asyl i ett annat land. Vi kan också se på regelverket för olaglig inresa, där ansvaret för det land där den olagliga inresan sker förlängs från ett år till tre år. Sedan finns förslaget för hela gränsförfarandet. Om det fungerar som avsett kommer det att innebära en bättre ordning och svårare med sekundära förflyttningar, det vill säga att röra sig över Europa. Det är precis de avvägningarna man måste göra.

Min sammantagna bedömning är att om hela paketet genomförs på det sätt som det är tänkt talar vi snarare om ett minskat antal asylsökande till just Sverige. Men det är svårt att uttala sig med entydighet i frågorna. Så är det bara.

Sedan var det den andra frågan om den så kallade rabatten. Jag vill bara påpeka att den är i det här avseendet en liten fråga. Vår fördelningsnyckel är satt till 2,85 procent. Det är den fördelningsnyckel som används i en del avseenden, till exempel när länder hamnar i ett stort migrationstryck och olika länder ska ta del av en fördelning. Det handlar alltså om 2,85 procent, vilket harmonierar med det Sverige har i dag. Sveriges befolkning utgör ungefär 2 procent och vår bnp utgör nästan 3 procent av EU. Nyckeln ligger ungefär där den ska ligga. Det är en nyckel som är baserad på hälften bnp och hälften befolkning; 2,85 procent.

Om Sverige skulle omfattas av rabatten skulle fördelningen justeras ned till 2,57 procent. Vi pratar om en justering ned på mindre än 3 promille. Det är i sammanhanget en mikrofråga. Jag vill peka på det. Jag förstår att man gärna vill driva att Sverige också ska omfattas av fördelningen, men man ska veta att storleksordningen ligger där, det vill säga en justering av vår nyckel på mindre än 3 promille. Det är trots allt en liten fråga i sammanhanget.

Vi befinner oss nu i ett skede då vi måste ha ett förhandlingsutrymme för att man över huvud taget ska kunna komma fram. Därför är det viktigt att det ges.

Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen, ministern.

Det är oerhört välkommet att det äntligen är ett förslag på bordet och att det finns ett förslag som också diskuteras seriöst runt om i EU-27. Det har vi väntat på. Samtidigt är det fråga om kompromisser för att nå fram, och jag förstår att ministern efterlyser ett förhandlingsmandat.

Jag önskar att det finns en lite tydligare linje vad Sverige driver i ståndpunkten. Det får inte vara till vilket pris som helst som vi får pakten på plats, utan det måste finnas en rimlighet. I några frågor hade vi alltså önskat lite ytterligare tydlighet.

För oss har det varit oerhört viktigt att rättssäkerheten är stark och värnas hela tiden. Även om man ska få till en effektivare hantering av frågorna får rättssäkerheten inte tummas på. Jag upplever att regeringen är tydlig i ståndpunkten i den frågan.

Det är också viktigt att grundläggande principer som mänskliga rättigheter och liknande värnas i hela resan med förslaget. Det behöver också finnas med i de olika delarna. I den del som jag hade önskat att det fanns en starkare tydlighet från regeringen gäller det historiska ansvarstagandet. Jag önskar att ministern uttrycker att han kommer att

driva den frågan på ett starkare sätt än vad som framgår av ståndpunkten. I annat fall anmäler jag en avvikande ståndpunkt i den delen.

Anf. 17 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Vi är från Liberalernas sida i grunden positiva till den svenska hållningen. Vi menar att det är oerhört viktigt att komma i mål. Jag förstår det som statsrådet säger om att man nu inte kan gå in exakt och reglera alla detaljer i ståndpunkten. Men samtidigt får dessa frågor stora konsekvenser, inte minst för oss i Sverige som har haft en stor invandring under en längre tid.

Det är bekymmersamt att det inte finns en mer gedigen analys över vilka konsekvenser som förslagen kan tänkas få för Sverige. I den delen delar vi från Liberalernas sida den kritik som förts fram av andra partier.

Först handlar det om det utvidgade familjebegreppet. Ett land som Sverige med stor diaspora, och andra länder som Tyskland och Frankrike, kan tänkas få ett avsevärt ökat tryck av asylsökande som då återoppar släktingar när de kommer till en gränsstat i Sydeuropa. Regeringen – Sverige – måste veta vad konsekvensen blir av en sådan förändring. Även för Europa som helhet kan det innebära att strömmarna av asylsökande ökar till de länder som redan har haft ett stort mottagande. Om det blir så – jag säger inte prompt att det blir så, det vet vi inte; vi har inte fått någon vidare analys – innebär det att det utvidgade familjebegreppet kommer att vara rakt kontraproduktivt mot strävan att få jämnare fördelning. Det är problematiskt.

Det andra som vi tycker är viktigt från Liberalernas sida, förutom gedigna analyser, är att vi får en jämnare fördelning av mottagandet i Europa.

Det tredje är att incitamenten måste vara starkare att ta emot en person och investera i integration.

Jag uppfattar att förslagen från kommissionen innebär stora eftergifter för de länder som inte vill ta emot några människor alls. Priset för att inte ställa upp och hjälpa till tycker vi måste vara högre än det är i de här förslagen.

I övrigt instämmer jag i det som Centerpartiet framförde vad gäller rättssäkerheten.

Anf. 18 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Sverigedemokraterna hade en avvikande mening om detta i socialförsäkringsutskottet, och den står vi naturligtvis fortfarande bakom.

Vi välkomnar, liksom regeringen, en ny ansats för bättre fungerande migration i Europa. Samtidigt är vi oroade för att detta också kan leda till försämringar. I grunden tycker vi att varje land måste få bestämma om sin egen migrationspolitik utan att begränsas av EU.

Till skillnad från regeringen ser vi med oro på förslaget som rör sekundära förflyttningar. Asylhoppning bör förstås motverkas, men inte genom att medlemsstaterna själva agerar taxiservice och transporterar migranter från exempelvis Grekland till Sverige. Då kan effekten bli värre än den hade varit om migranterna själva vandrade genom hela Europa, som skedde 2015.

Jag tänker inte ta upp allt som vi lyfte fram i utskottet. Men vi vill framhålla att regeringens beredning och redovisning av denna fråga har

varit bristfällig. Vi saknar en konsekvensanalys. Regeringen har heller inte kunnat besvara dessa frågor på ett vederhäftigt sätt, som vi ser det i dagsläget.

2020/21:13
06 november

Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Ordförande! Jag vill inledningsvis bara påpeka att det nämndes i början att Centerpartiet ska ha anmält en avvikande mening i går i SfU. Det kan jag, som var med på mötet, inte minnas. Det framgår inte heller av protokollet, så jag vill bara ha det klargjort.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara framföra till dig att den framfördes i går *kväll*. Så var det, Annika.

Anf. 21 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Vad bra – tack för tydliggörandet!

Jag vill också haka på det som Annika Qarlssoon var inne på om vikten av rättssäkerhet, asylrätten och respekten för barns rättigheter med mera. Det tycker jag också är väldigt viktigt. Miljöpartiet tycker att det är helt centralt att regeringen bevakar det, och precis som Annika Qarlssoon uppfattar jag att det också framgår av ståndpunkterna.

Anf. 22 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill tacka statsrådet för den genomgång vi fick. Men jag uppfattade att både de första frågeställarna och statsrådet i sitt svar utgick väldigt mycket från hur Sverige ska minska mottagandet snarare än från människors behov av asyl. Det är, tycker jag, en springande punkt i den svenska ståndpunkten att vi ska minska vårt eget mottagande – att människors behov av asyl hamnar i bakgrunden för Sverige. Det finns delvis i ståndpunkten men också i de första frågeställarnas synpunkter.

Jag vill också instämma i det som sägs om rättssäkerhet, hur viktigt det är, och återigen trycka på det. Det är bra att vi har det anslaget, eller att vi gör något, men på flera punkter leder detta i fel riktning. Som jag sa pratar vi på något sätt om hur vi ska kunna stänga människor ute och vilka som möjligtvis ska kunna komma in.

Omvärldsbevakningen saknar jag. Hur påverkar omvärlden? Vad som händer i andra länder när det gäller krig och sådant påverkar ju hur stora asylströmmarna blir. Det är väl min fråga till statsrådet i det här läget: På vilket sätt finns den beredskapen i förslaget?

I övrigt hänvisar jag återigen till vår avvikande ståndpunkt i SfU, som jag vill lyfta upp som en avvikande ståndpunkt även här. Vi menar att vi måste ha bra, lagliga vägar. Vi måste ha rättssäkerhet. Vi måste ha ett gränsförfarande som inte handlar om att hela tiden utöka vårt samarbete med andra länder för att de ska ha undermåliga flyktingläger eller behandla flyktingar så som till exempel Libyen gör. Vi måste ha ett bra mottagande och, utifrån hur det ser ut i omvärlden, kanske också ett större mottagande än vi haft hittills. Då menar jag inte bara i Sverige utan i Europa som helhet.

Anf. 23 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Ordförande! Jag vill egentligen inte förlänga detta; jag skulle bara vilja reflektera lite över det som ministern sa eftersom jag tycker att hans svar så tydligt belyser de problem som vi försöker lyfta fram, framför allt i två hänseenden.

För det första menar ministern att om Sverige skulle kunna få en rabatt handlar det bara om några promille, och därför verkar ministern mena att det inte spelar så stor roll. Men det är ju en extremt passiv inställning från Sveriges sida.

Jag menar att detta bara är ett förslag från kommissionen. Regeringen borde åka ned och ha som agenda att påverka så att länder som tagit mycket större ansvar, såsom Sverige och Tyskland, ska kunna få en betydligt mer märkbar rabatt. "Rabatt" känns som ett jobbigt ord i sammanhanget, men ni förstår vad jag menar: en nedsättning av antalet asylsökande som fördelas på Sverige. Jag kan bara beklaga att regeringen ser på Sveriges roll som så passiv att man bara ska förhålla sig till det förslag som ligger på bordet och inte har någon möjlighet att påverka det.

Ministern nämner att 2,85 procent är det som skulle fördelas på Sverige. Men vi får då beakta att nuvarande mottagande ligger på 3,8 procent, vilket är rätt markant mer än vår andel. Under två månader hösten 2015 tog vi emot 23 procent av alla asylsökande i EU. Det är nu fem år sedan, och det innebär att det inte alls ska beaktas. Det är ju inte något som en svensk regering borde acceptera.

För det andra har jag full förståelse för att regeringen måste ha flexibilitet när man åker ned. Men flexibilitet är inte samma sak som carte blanche. Vi måste på något sätt förstå vad regeringen vill, vilka slutsatser regeringen drar av det underlag man fått och var gränserna finns för regeringens flexibilitet.

Jag bedömer att det är mycket svårt för oss i riksdagen att ta ställning till regeringens förhandlingsstrategi eftersom analyser saknas och ståndpunkten är så vag.

Anf. 24 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Från Liberalernas sida vill vi anmäla en avvikande mening, som innehåller två delar.

Den första är i likhet med det Moderaterna tidigare har nämnt. Vi är bekymrade över att det inte finns en tillräcklig analys från regeringens sida av vad konsekvensen av dessa förslag blir för Sveriges del och i ett helhetsperspektiv för Europa. Vi ser att en del av förslagen hamnar i motsatsställning till att få en jämnare fördelning av mottagandet i Europa, så vi saknar en analys av konsekvenser.

Den andra är att vi är bekymrade över att det finns en obalans i förslagen från kommissionen. Det är för starka incitament att inte ställa upp och hjälpa till. Det måste vara dyrare för de länder som inte vill ta emot att stå utanför och inte hjälpa till. Vi vill se en annan balans där så att det finns fler incitament för länder att vara med och ta ansvar.

Världen är ju osäker. Ibland måste man acceptera att man inte alltid kan veta hur saker och ting kommer att utvecklas. Så har det varit på det här området i alla tider, och så kommer det förmodligen att fortsätta vara.

Här har vi många olika parametrar att förhålla oss till.

Ta bara hela diskussionen om det kommer att komma fler eller färre till EU. Ja, det är klart att med ett bättre fungerande gränsförfarande och samarbete mellan myndigheterna och med bättre återvändande och möjligheter att bekämpa smuggling, som också föreslås, kommer antalet asylsökande till EU totalt sett att minska.

Gränsförfarandena i sig kommer att innebära minskade möjligheter till sekundära förflyttningar, vilket i sin tur kommer att innebära en minskning till Sverige.

Jag drog de andra förslagen, som är kraftfulla mot till exempel viseringsavhopp. Återigen: Förlänger man den gränsen och ansvaret för viseringar, ja, då kan det påverka tusentals asylansökningar till Sverige eftersom vi har så många viseringsavhopp – inte minst från ett land som Polen, som jag pekade på förra gången. Polen utfärdar ganska många viseringar, och sedan visar det sig att de som fått visering dyker upp i andra EU-länder och söker asyl där. Insatser mot viseringsavhopp är alltså väsentliga. Likadant är det med de förlängda tidsgränserna för de andra frågorna när det gäller ansvar både för uppehållstillstånd och för illegala inresor.

Jag menar att det här är ganska svårt att analysera i grunden. Vi kommer kanske aldrig att få några säkra svar, utan man måste försöka väga faktorerna mot varandra. Min samlade bedömning är trots allt att om hela paketet genomförs innebär det bättre ordning och reda totalt sett och även ett minskat tryck på Sverige.

Jag vill också påpeka något för dem som säger att vi har tagit stort ansvar. Det är alldeles korrekt att vi gjorde det i flyktingkrisen 2015 och 2016. Men just nu har vi det lägsta antalet asylsökande på 20 år, och det finns inga som helst tecken på att det skulle öka nämnvärt eller över huvud taget de kommande åren. Tvärtom visar prognoserna på ett mycket lågt antal asylsökande till Sverige även i fortsättningen.

Jag är inte så övertygad om att vi kommer så mycket längre i denna del. Jag uppfattar att det finns olika meningar från olika partier. Men det verkar inte finnas någon gemensam uppfattning om några frågor här som gör att regeringens ståndpunkt sätts i fråga. Vi har ungefär samma läge som vi hade i socialförsäkringsutskottet i går.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en gemensam avvikande ståndpunkt anmäld från Moderaterna och Kristdemokraterna som till del stöds av Liberalerna. Det finns utöver det en ytterligare oliklydande avvikande ståndpunkt anmäld från Liberalerna, en oliklydande avvikande ståndpunkt anmäld från Centerpartiet, en oliklydande avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna, en oliklydande avvikande ståndpunkt anmäld från Miljöpartiet och en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

2020/21:13
06 november

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Finns det något i övrigt att rapportera, justitieministern?

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Nej, jag har inget att tillföra på denna punkt.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Då tackar jag justitieministern för i dag och önskar en trevlig helg och lycka till med sammanträdet.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Hans Dahlgren välkommen.

Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! I torsdags i förra veckan genomförde Europeiska rådets medlemmar en videokonferens om covid-19-läget i Europa. Det var en nyttig genomgång. Den präglades förstås av situationens allvar men också av ett brett samförstånd om att vi behöver arbeta tillsammans, förstås med respekt för den kompetensfördelning som gäller.

Diskussionen utgick från några frågor som Europeiska rådets ordförande Charles Michel hade skickat ut i förväg. Det gällde testning, vaccinering och ömsesidig hjälp mellan medlemsstaterna. I praktiken var det de första två frågorna som diskussionen handlade om, alltså testning och vaccinering.

Först kan jag konstatera att det gavs en allmän och samstämmig bild av att läget i pandemin återigen är mycket allvarligt. Smittspridningen ökar överallt och har, som bekant, bara fortsatt. Sedan dess har ytterligare åtgärder blivit nödvändiga här hemma och på många andra håll för att möta denna situation.

Till bilden hör också att det var många som i denna diskussion framhöll att det finns en ganska utbredd coronatrötthet bland befolkningarna. Det gör inte situationen lättare, och det gör det inte heller lättare att få dessa olika restriktioner att fungera i praktiken.

När det gäller testningsfrågan var det en allmän uppfattning att det finns ett behov av snabbtester, så kallade antigen tester, som är billiga och som kan ge ett mycket snabbt svar. Även om de inte är lika tillförlitliga som de ordinarie PCR-testerna framhölls det under diskussionen att de kan behövas i olika situationer för att testa människor som besöker olika institutioner och vid till exempel gränspassager.

Det finns också ett behov som identifierades om att ha något slags gemensamma riktlinjer, så att de tester som görs också kan godkännas i andra medlemsländer, till exempel i samband med gränsövergångar.

Många berörde också detta med smittspårningsappar som man har i mobiltelefoner och som används i många länder. Kommissionen har lanserat någotonting som man kallar en European Gateway och som ska göra att dessa appar ska bli operativa över gränserna, så att de kan fungera i olika länder. Hittills är det tre medlemsstater, tror jag, som har anslutit sig till denna funktion, och det kan bli fler.

När det gäller den andra stora frågan – vaccinering – gav kommissionen en redovisning för dessa ledare av hur arbetet går. Man bekräftade att det nu finns förhandskontrakt med tre företag och att det finns långt framskridna förhandlingar med ytterligare fyra företag. I bästa fall kommer det alltså att finnas sju möjliga kandidater för att ta hand om detta vaccin.

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen sa samtidigt att det inte finns några hundra procentiga garantier nu för resultat i form av färdiga

vacciner som kan godkännas av Europeiska läkemedelsmyndigheten, eftersom utprovning fortfarande pågår.

Jag har förstått att det finns en stark uppslutning för kommissionens arbete med vaccinfrågan bland ledarna. Många säger att detta är ett ovanligt gott exempel på ett bra samarbete och att det verkligen är ett europeiskt mervärde i de investeringar som görs i dessa olika vaccinvarianterna.

Man sa också att det är angeläget att medlemsstaterna är väl förberedda när vaccinet väl kommer. Det finns stora logistiska utmaningar, vilket man kan föreställa sig, till exempel krav på en obruten kylkedja, som det kallas.

Kommissionen pekade särskilt på nödvändigheten av att vi bestämmer en prioritetsordning när det gäller vilka som ska få ta del av detta vaccin alldeles i början, eftersom det naturligtvis kommer att vara begränsat under den första tiden. Man vill gärna se en samordnad strategi mellan medlemsstaterna, vilket jag menar att det finns förståelse för. Också här gäller det med respekt för den nationella kompetensen.

När det gäller tidsplaneringen för vaccin – det är många som frågar om det, också här i Sverige – menade kommissionen att om arbetet går väl kunde en realistisk förväntan vara att ett vaccin finns tillgängligt, visserligen i mycket små mängder men ändå i någon mängd, före jul i år. Men en mer omfattande tillgång får vänta till senare, kanske till april. Men, som sagt, det finns inga garantier för detta heller.

I övrigt kan jag säga att kommissionen informerade om att man håller på att inrätta en högnivåpanel med experter på covid-19 från medlemsstaterna till stöd för sin verksamhet i allt som har med pandemin att göra. Vi har från svensk sida just anmält den svenske representanten i denna högnivåpanel, och det blir, inte oväntat kanske, vår statsepidemiolog Anders Tegnell.

I samband med mötet togs det också upp ett gemensamt uttalande till stöd för Frankrike med anledning av de förfärliga terroristattacker där.

Ordförande Michel tog i sina kommentarer efter mötet också upp relationen med Turkiet och bekräftade vad vi har sagt tidigare, nämligen att frågan ska återkomma på Europeiska rådets dagordning vid nästa möte i december.

När det gäller denna typ av lägesavstämningar i fråga om covid-19 är avsikten, som vi har sagt tidigare, att återkomma ganska regelbundet. Nästa avstämning kommer att ske den 19 november. Jag räknar med att få återkomma till EU-nämnden med information inför detta möte när man vet lite mer i detalj vilka frågor som ska tas upp då.

Herr ordförande! Därmed avslutar jag min återrapport från videomötet den 29 oktober.

Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för en mycket intressant återrapport. Den utveckling som vi nu ser är lite skrämmande. Men det är också oerhört positivt att det känns som att EU är mer på banan vid detta utbrott än vad man var i våras.

Jag vill ta upp två frågor. Den ena gäller att statsrådet nämnde att det kanske kommer att finnas viss tillgång till vaccin redan före jul. Oavsett om det kommer vaccin före jul eller i vår, hur kommer de första doserna

av vaccin att fördelas inom EU-27? Statsrådet talade om att det måste finnas en prioriteringsordning. Varje nation måste bestämma hur man ska hantera det hela. Men hur kommer det att fördelas inom EU-27? Hur går den diskussionen? Rör det på sig så att det är klart när vaccinet kommer?

Den andra frågan som jag vill lyfta fram nämnde statsrådet inte nu, kanske för att vi är i ett annat läge denna gång, och den gäller de öppna gränserna och möjligheter till transporter av både varor och tjänster och att det inte blir en nedstängning. Har denna diskussion landat på ett sådant sätt i EU-27 så att vi inte kommer att se plötsliga stängningar och problem till exempel för den obrutna kylkedja som kommer att vara väldigt i fokus? Men det kräver att näringsliv och annat ska fortsätta rulla på som vanligt. Är det tryggt på den fronten?

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Vi får hoppas att det är tryggt på den fronten.

Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Jag har ögnat igenom den sammanfattning som vi fick i den skriftliga återrapporten. Sverige tog upp vikten av rule of law. Vad jag förstår har det nu kommit en överenskommelse från parlamentet. Jag skulle vilja att statsrådet säger någonting om vägen framåt och när frågan kommer tillbaka till riksdagen.

Det har i medierna framförts en del kritik från andra länder mot Sveriges sätt att jobba när det gäller gränser, inga tester, inga munskydd och så vidare. Hur gick diskussionen, och hur bemöter Sverige den kritik som kommer från andra medlemsländer?

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Såvitt jag förstår diskuteras inte rule of law här. Men vi får höra vad statsrådet har att säga om detta.

Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Till Annika Qarlssoon vill jag säga att fördelningen mellan medlemsstaterna kommer att ske i proportion till invånarantalet, så att det ska vara så rättvist som möjligt beroende på hur många människor som bor i respektive medlemsland. Den svårare frågan som är viktig att ta ställning till tidigt är hur varje medlemsland sedan ska fördela de första doserna som kommer, innan man vet att man kan vaccinera alla. Där diskuterar man att det är framför allt sjukvårdspersonal som ska komma i första rummet och sedan i andra rummet kanske de som är äldre och de som har underliggande sjukdomar. Det är ett arbete som pågår. Men när det gäller själva fördelningen mellan länderna är det helt klart att det blir proportionellt efter invånarantal.

När det gäller öppna gränser kan man säga att kommissionen har arbetat med någonting som kallas green lanes som ska göra att det fungerar med transporter mellan medlemsstaterna. Jag tror faktiskt att det finns en annan insikt i alla medlemsstater om hur skadligt det är för vår inre marknad om man stänger gränserna, speciellt naturligtvis för transporter av livsviktig skyddsutrustning. Sedan kommer vi att se stängda gränser för

personer. Det är ingen tvekan om att reserekommendationer och reseregler kommer att se ut på ett annat sätt än vad de gjorde före pandemin. Men det är en annan sak. Det viktiga är förstås dessa godstransporter.

När det gäller Désirée Pethrus fråga kan jag säga att denna rättsstatsfråga, såvitt jag vet, inte togs upp på detta videomöte. Men jag kan ändå säga att det var ett välkommet besked som kom i går om att det har slutits en preliminär överenskommelse mellan våra förhandlare i det tyska ordförandeskapet och Europaparlamentet om att vi nu har ett förslag till en rättsstatsmekanism som verkligen gör skillnad. Men vi har ännu inte sett den fullständiga texten. För första gången får vi en villkorlighet som gör att man inte kan få EU-medel på samma sätt som tidigare om man bryter mot rättsstatens principer.

Det är tydligt formulerat att det inte längre bara handlar om konstaterade brister, utan det gäller också när det finns allvarlig risk för att sådana brister ska uppstå. Detta är ett framsteg jämfört med det förslag som låg på bordet för en tid sedan.

Jag kan inte säga att det hördes någon kritik mot Sveriges sätt att arbeta med covid-19-frågan under detta videomöte – tvärtom har jag hört ganska många som har sagt att det sätt på vilket Sverige har hanterat till exempel skolfrågan har satt avtryck. I de länder som nu gör nedstängningar av olika slag har man ändå på de allra flesta håll, såvitt jag förstår, behållit åtminstone grundskolorna öppna. Man har sett att detta fungerade i Sverige och att det inte ledde till någon ökad smittspridning just i de delarna.

Jag vill alltså inte hålla med om att det fanns någon kritik just mot Sverige vid det här mötet, och jag såg inte heller att det fanns någon anledning för statsministern att gå in och bemöta någon sådan kritik.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen, tackar för återrapporten och tillönskar statsrådet en trevlig helg.

§ 5 Allmänna frågor

Mötespunkten inställd. Se protokoll 2020/21:13.

2020/21:13
06 november

§ 6 Utrikes frågor – handel
Statsrådet Anna Hallberg (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 9 juni 2020
Återrapport från informellt ministermöte den 20–21 september 2020
Information och samråd inför videomöte den 9 november 2020

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Välkommen till EU-nämndens sammanträde, statsrådet!

Vill statsrådet kommentera återrapporten?

Anf. 38 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Jag tackar för möjligheten att komma till nämnden och informera och samråda om de frågor som står på dagordningen vid utrikesrådets möte för handelsfrågor den 9 november.

Det möte som kommer nästa vecka är ett informellt möte, vilket innebär att inga beslutspunkter återfinns på dagordningen. Jag kommer att delta i detta möte, som sker digitalt.

Den första punkten är, som ordföranden säger, återrapportering från det senaste mötet i FAC handel den 20–21 september. Det var ett fysiskt möte som ägde rum i Berlin. Återrapporteringen har tidigare skett skriftligen, men i korthet kan jag nämna att vi diskuterade EU:s handelspolitiska översyn, läget för Europas stålindustri och valet av nästa generaldirektör för WTO.

Mest tid ägnades åt Europas stålindustri. Industrin befinner sig i ett utsatt läge. Samtalen om överkapacitet har avstannat. Skyddsåtgärderna fungerar inte, och tillverkningen och sysselsättningen minskar runt om i Europa. Slutsatsen vid mötet var att krafttag behövs för att stärka stålindustrins konkurrenskraft, men handelspolitiska åtgärder är inte lösningen på alla utmaningar som denna sektor nu brottas med.

Från svensk sida – vi är naturligtvis även i Sverige beroende av en stålindustri och har stora intressen i detta – välkomnade vi kommissionens höjda klimatambitioner på ett generellt plan. Vi betonade också att dessa klimatambitioner kommer att kräva en modernisering av den europeiska stålindustrin och kraftigt minskade utsläpp från stålindustrin. Det är detta vi ska stötta.

Vikten av att hantera frågan om koldioxidläckage lyftes fram. Ska det vara importkvoter måste de följa WTO-regelverket.

Vid FAC handels videomöte den 9 juni låg fokus på effekten av covid-19-pandemin för den internationella handeln. Där informerade kommissionen om att man avser att inleda en översyn av EU:s handelspolitik. Vid det mötet gavs information om detta, och det pågår just nu också mycket diskussioner om det. Det finns ett brett stöd från alla medlemsstater för att vi nu gör denna översyn; det är en utmärkt tidpunkt att göra detta.

På junimötet diskuterade man också frågan om öppen strategisk autonomi. Där gjorde flera medlemsstater, inklusive Sverige, inspel om att vi måste säkerställa att detta inte innebär något annat än en även fortsättningsvis öppen och fri handel på basis av marknadsekonomiska principer.

Jag stannar där, ordförande, när det gäller de tidigare mötena. Naturligtvis svarar jag gärna på frågor om det finns sådana.

Tack, statsrådet, för informationen och återrapporten! Det finns inga frågor.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, EU:s handelspolitiska översyn och utsikterna för WTO.

Anf. 40 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Vid diskussionen om den handelspolitiska översynen kommer jag att framhålla vikten av att EU fortsätter att driva på för ett öppet och regelbaserat multilateralt handelssystem. Det är viktigt att EU nu med en röst orkar stå upp för ett sådant system och att EU föregår med gott exempel, så att vi inte faller tillbaka till någon form av protektionistiska reflexer.

EU-kommissionen inledde i somras ett offentligt samråd för att låta alla aktörer bidra med inspel till det meddelande som ska komma i början av 2021. Det är sannolikt så att det kommer ett så kallat meddelande i februari 2021 där kommissionen ska redogöra för den nya handelsstrategin. Det är välkommet att man har bett myndigheter, branschorganisationer med flera att engagera sig i denna process, vilket otroligt många aktörer också har gjort.

Regeringen kommer i sina inspel och vid det informella FAC handel nästa vecka att ta upp några prioriterade frågor.

Den första gäller att vi vill se EU som öppet för handel och investeringar. Vi vill betona betydelsen av diversifierade varuflöden genom fler handelsavtal och på så sätt skapa motståndskraft.

Vi kommer också att ta upp frågan om digital handel och digitala dataflöden. Detta behöver ges en mycket tydligare roll inom den externa handelspolitiken.

Social och miljömässig hållbarhet måste genomsyra alla våra handelsrelationer och handelsavtal; det kommer vi också att betona. Vi ser att ett hållbart EU – ett hållbart näringsliv och en hållbar handel i EU – är samma sak som ett konkurrenskraftigt EU, och vi betonar kopplingen däremellan.

Dessa viktiga frågor tog jag också upp i måndags när jag hade ett möte med den grupp av likasinnade som jag startade i våras. Den består nu av åtta länder, som hade möte i måndags. Detta är en grupp av medlemsstater som är likasinnade när det gäller öppen och fri handel och de frågor som jag just nämnde. Gruppen gav ett brett stöd till betydelsen av dessa frågor och till Sveriges linje. Tillsammans är vi alltså åtta länder som nu har för avsikt att lyfta in dessa frågor i EU:s framtida handelspolitik.

WTO kommer naturligtvis upp i samband med hur EU ska driva dessa frågor de närmaste åren. När det gäller utsikterna för WTO avser jag att fortsätta argumentera för att EU måste ta en ledande roll i att modernisera denna organisation. Vi vill se en stärkt roll för WTO i det multilaterala handelssystemet. Det kan uppnås genom att vi redan vid nästa års ministerkonferens, den så kallade MC12, får någon form av framgång – genom att vi hittar möjligheter att på vissa områden, till exempel handel med miljövaror, miljötjänster, handel och hälsa och så vidare, nå framgång i förhandlingarna. Detta blir ett väldigt viktigt tillfälle för WTO att visa på resultat, och det kommer jag att ta upp inom ramen för EU.

Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M):

Tack, statsrådet, för redogörelsen!

Det här är en diskussionspunkt, och då är det ju inte läge att anmäla en avvikande ståndpunkt.

(ORDFÖRANDEN: Det är tillåtet att göra det – vi är i en diskussion.)

Ursäkta min ovana efter tio år i EU-nämnden!

Vad gäller WTO är det minst lika viktigt att det befintliga regelverket respekteras och efterlevs av WTO:s medlemmar. En modernisering i all ära; det behöver kontinuerligt göras. Detta löser dock inte den grundläggande brist på respekt för nuvarande regelverk som vissa länder ägnar sig åt. Det ska inte löna sig att först bryta mot reglerna för att sedan få dem justerade till egen fördel. EU måste därför verka proaktivt för att öka disciplinen vad gäller efterlevnaden.

Anf. 42 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

Från Vänsterpartiets sida håller vi med om att hållbarhet bör genomsyra både handelspolitiken och våra relationer. Därför är jag glad över att statsrådet särskilt nämnde den sociala hållbarheten. Vi tycker att det är viktigt med mänskliga rättigheter och social rättvisa i handelspolitiken, och vi menar att WTO behöver moderniseras och reformeras utifrån detta. Vi menar också att länderna ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt utan att tömmas på sina naturresurser eller genom miljöförstöring – detta är ju en viktig del av hållbarheten.

Jag har ingen avvikande ståndpunkt i detta, men jag skulle gärna höra statsrådets kommentarer.

Anf. 43 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Hans Rothenberg frågade om regelefterlevnad. Detta är absolut en central del i reformarbetet. EU är väldigt aktivt här. Som exempel på detta finns en trilateral diskussion mellan EU, USA och Japan där EU driver dessa frågor. Vi har också den så kallade Ottawagruppen, där regelefterlevnad är en avgörande fråga.

Vi har även WTO:s tvistlösningssystem, som ju, som vi känner till, är blockerat av USA sedan en tid tillbaka. Detta är mycket allvarligt eftersom det motverkar den grundläggande regelefterlevnaden. Av den anledningen har EU ingått en överenskommelse med ett tillfälligt överprövningsarrangemang i avvaktan på att denna fråga ska lösas. Detta arrangemang är tillsammans med ett tjugotal andra WTO-medlemmar.

Det här är en jätteviktig fråga; jag delar Hans Rothenbergs uppfattning om detta.

Social hållbarhet är en av de mest grundläggande frågorna i de nya frihandelsavtal som EU tecknar och ska teckna. Sverige är pådrivande och en mycket trovärdig och konstruktiv röst när det gäller att integrera social hållbarhet i handelsfrågor och i handelsavtal. Vi kommer att lyfta detta när det gäller inspelen till EU:s framtida handelsstrategi. Jag vill understryka att jag instämmer helt i kommentarerna.

Anf. 44 HANS ROTHENBERG (M):

Jag vill bara försäkra mig om att jag har förstått fullt och fast. Statsrådet säger att hon instämmer i det jag framförde. Betyder det att detta kommer att ingå i regeringens ståndpunkt? Jag önskar att det ingår i ståndpunkten.

Anf. 45 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ja, vi kommer att inkludera i ståndpunkten att regelefterlevnad är en central del i reformarbetet.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det härmed finns stöd för regeringens redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 4, Handelsrelationerna mellan EU och Kina. Även detta är en diskussionspunkt.

Anf. 47 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Beträffande handelsrelationerna med Kina väntas kommissionen nu inleda diskussionen med att informera om den senaste utvecklingen vad gäller EU och Kina med fokus på förhandlingarna om investeringsavtal. Inga rådsslutsatser väntas på denna punkt.

Diskussionen kommer att ske i ljuset av det så kallade ledarmöte som skedde digitalt med Kinas president Xi den 14 september, där EU:s sände mycket tydliga budskap med bäring på handelsrelationen och investeringsförhandlingarna, inte minst vad gäller ökat marknadstillträde och hållbarhetsfrågor.

Regeringen verkar för en tydlig EU-enighet i arbetet med Kina. Det är viktigt att inte förlora momentum mot bakgrund av den pågående pandemin och att det finns ett nytt datum för möte mellan EU:s och Kinas ledarskap.

Som regeringen anför i sin skrivelse från 2019 med beteckningen *Arbetet i frågor som rör Kina* blir Kina allt viktigare för svensk tillväxt och svenska arbetstillfällen. Regeringen avser att verka för att bibehålla och utveckla de ekonomiska banden till Kina, inklusive genom ökad export och investeringar. Samtidigt har kinesiska och utländska företag inte haft möjlighet att eller fått verka på samma villkor i Kina och internationellt, varför Sverige och EU måste driva frågan om likvärdiga villkor.

Sverige verkar för ett ambitiöst investeringsavtal med Kina, och det är viktigt att EU:s förväntningar på Kina görs tydliga. Jag och regeringen är väl medvetna om att det finns risker med utländska aktörer och när utländska aktörer investerar i känsliga verksamheter. Investeringar som inte baseras på marknadsmässiga överväganden och som riskerar att hota skyddsvärda svenska intressen ska givetvis hanteras. Arbetet med dessa frågor drivs i nära samarbete med framför allt Justitiedepartementet och Försvarsdepartementet, men jag vill ändå lyfta upp det i detta sammanhang.

När det gäller utländska direktinvesteringar har en EU-förordning nyligen trätt i kraft som skapar samarbetsstrukturer för investeringsgranskning. Regeringen har nu utsett Inspektionen för strategiska produkter till ansvarig myndighet att delta i detta EU-samarbete. En utredning arbetar just nu för fullt med att ta fram förslag till

ett svenskt system för investeringsgranskning. Utredningen lämnar sitt slutbetänkande nästa år.

Sverige och de flesta andra EU-länder har eller har på gång att införa system och nya regelverk för granskning och investering, och det finns också andra regelverk som hanterar specifika risker. Vi har helt nyligen haft ett bekant exempel på detta vad gäller 5G-nätverket. Det här är viktiga frågor, men de hanteras i separata processer.

Jag vill avrunda denna punkt med att säga att det finns både utmaningar och möjligheter i vår relation till Kina, precis som det står i den Kinaskrivelse som jag refererade till. Det är viktigt att lyfta fram både och i detta sammanhang.

Anf. 48 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! När vi hade en motsvarande punkt uppe inför ett tidigare rådsmöte betonades det från mig och andra att det är viktigt att man inte bara ser de positiva delarna i ett eventuellt investeringsavtal med Kina utan att man också inser och konstaterar att det är förknippat med risker, inte minst sett till att det öppnar för ytterligare utländska direktinvesteringar in till betald svensk infrastruktur, bland annat. På överläggningen i EU-nämnden fick vi ett muntligt löfte av statsrådet att det var en del av den svenska ståndpunkten att problematisera denna beskrivning. Nu återfinns det dessvärre inte i skrift denna gång heller. Jag flaggade för detta på näringsutskottets sammanträde i går, och jag uppskattar att statsrådet betonade det verbalt nu också.

Min fråga är ifall vi ska uppfatta den något kortfattade kommentar som kom muntligt från statsrådet nu som en del av den svenska ståndpunkten. I så fall vill jag bara få detta förtydligat återigen. Annars kommer vi i Sverigedemokraterna att anmäla avvikande mening.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara påminna om att det muntliga ordet gäller likaväl som det skrivna.

Anf. 50 HANS ROTHENBERG (M):

När det gäller förhållningssättet till Kina tror jag nog att de flesta partierna runt bordet delar uppfattningen. Det är en komplex aktör som vi har att hantera just nu.

Kina genomgår en förändring på ett dramatiskt sätt som vi inte har sett sedan kulturrevolutionens dagar, och det finns många saker att beakta när det gäller relationerna med Kina. Vi som är positivt inställda till frihandel och som anser att handel är redskap för att kunna åstadkomma en bättre politisk utveckling ser att det finns absoluta fördelar med att lyfta in frågor som mänskliga rättigheter i dessa sammanhang. Därför skulle jag vilja att ett avtal också inkluderar att det bör bygga på ömsesidig transparens och respekt för mänskliga rättigheter parterna emellan.

Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för en bra genomgång av frågan!

Det är en relativt kort ståndpunkt, och den fokuserar enbart på att avtalet ska säkra europeiska företags tillgångar på den kinesiska

marknaden. Det är självfallet viktigt, men den säger inte något om de krav som bör ställas på kinesiska företag som ges tillgång till EU:s marknad. Då tänker jag inte bara på när det är känslig infrastruktur, 5G eller liknande.

Det pågår diskussioner om att även kunna ställa krav vad gäller statsstödsregler och att subventioner inte ska vara möjliga när man sedan tar sig in på den europeiska marknaden. Likaväl som det finns krav på oss när vi ska ge oss in på den kinesiska marknaden bör liknande villkor kunna ställas upp för kinesiska företag som vill etablera sig här. Det gäller inte bara ett säkerhetsperspektiv. Jag skulle gärna vilja höra statsrådets tankar i den frågan.

Anf. 52 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag tycker precis som Hans Rothenberg att den svenska ståndpunkten behöver bli mycket tydligare när det gäller mänskliga rättigheter i Kina. Vi vet hur man behandlar minoritetsfolk, och vi har protesterna i Hongkong, för att nämna något. Vi vet också att det är väldigt dåliga arbetsvillkor på många kinesiska företag vars produkter säljs i bland annat Sverige eller när svenska företag har tillverkning lagd i Kina. För oss i Vänsterpartiet är det viktigt att ett investeringsavtal – eller andra sätt där man har tillgång till EU:s marknad – innehåller krav på att mänskliga rättigheter respekteras.

Anf. 53 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Jag tror att jag samlar svaren eftersom de frågor och kommentarer som jag fick är ganska likartade.

Om vi börjar med själva investeringsavtalet som förhandlas nu är det inte något frihandelsavtal utan ett investeringsavtal, och då ingår normalt inte de vanliga klausulerna vad gäller hållbarhet, social hållbarhet, mänskliga rättigheter och så vidare. Det absoluta från Sveriges sida vad gäller både mänskliga rättigheter, social hållbarhet och hållbarhetsfrågor generellt sett är att det är en avgörande fråga att lyfta upp i avtalet och även i ett investeringsavtal huruvida dessa klausuler nu kommer att utformas.

När det gäller relationen till Kina, inte bara för Sverige utan för EU, som vi talar om här, är det otroligt viktigt – det kvitterar jag gärna – att Sverige är pådrivande i att hitta en balans, precis som i Kinaskrivelsen från regeringen som jag refererade till. Vi måste klara både och – att ställa krav och att ha rätt förväntningar på Kina och de investeringar som Kina gör i EU och på att man som handelspartner beaktar mänskliga rättigheter och hållbarhetsfrågor. Om detta har varit otydligt är det inte med avsikt eller för att regeringen inte delar den uppfattningen. Detta är en helt avgörande fråga att få in i de krav som vi har för att kunna fortsätta att ha ett stort handels- och investeringsutbyte och utveckla relationen till Kina.

Jag vet att kommissionen vill ha med frågan om mänskliga rättigheter i ett investeringsavtal. När det gäller hur långt man har kommit med formuleringarna pågår förhandlingar just nu. Sverige ska vara pådrivande i detta, inte minst vad gäller arbetsrätt och mänskliga rättigheter. Detta ställer vi oss naturligtvis bakom från regeringens sida.

2020/21:13
06 november

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Jag påminner återigen om att det muntliga ordet gäller precis likaväl som det skrivna, så det som har sagts från statsrådet gäller.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Handelsrelationerna mellan EU och USA. Det är också en diskussionspunkt.

Anf. 55 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Tanken när dagordningspunkten kom upp var att vi vid rådsmötet skulle diskutera utfallet av det amerikanska valet och förhållningssättet från EU:s sida vad gäller den transatlantiska handelsrelationen. Vi har nu inget bekräftat valresultat, och av respekt för de amerikanska väljarna och det amerikanska valsystemet avvaktar regeringen med att kommentera valet tills ett färdigt resultat finns.

Vi vill självfallet bevara och fortsätta att utveckla den goda och nära bilaterala handelsrelationen och relationerna med USA generellt sett. Oavsett vilken administration som tillträder är det centralt med EU-enighet och att vi får en mer konstruktiv handelsrelation och att denna kan vidareutvecklas framöver. USA är en helt central samarbetspartner för Sverige på många områden men också för EU vad gäller handelsområdet, och vi vill naturligtvis fördjupa samarbetet så mycket som möjligt. En positiv handelsrelation är en viktig prioritet för regeringen, oavsett vem som blir utsedd till president.

Det är svårt att kommentera mer konkret än så här eftersom vi ännu inte har något valresultat. Det kommer att innebära lite olika förhållningssätt beroende på vem som utses till vinnare.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Vi är nog alla precis lika angelägna som statsrådet om att få veta vem som blir president i USA. Detta lär dyka upp inom de närmaste dagarna eller kanske till och med timmarna.

Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M):

Det är mycket riktigt så att rådande läge gör att [ohörbart] vad gäller förhållningssätt gentemot USA på handelsområdet. Dock är det ändå så att EU har all anledning att verka i en offensiv riktning, det vill säga att samarbetet mellan EU och USA ska fördjupas och att den transatlantiska länken, som har skadats under fyra år, nu kan lagas och användas till fullo. Därför skulle vi från moderat håll, utifrån rådande situation, vilja att EU förbereder möjligheterna att återaktivera förhandlingarna om ett moderniserat TTIP mellan EU och USA.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Jag hoppas att statsrådet hörde önskemålet från Moderaterna. Det var lite skakigt på linjen. Om inte får statsrådet återkomma.

Anf. 59 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Det stämmer som statsrådet sa att vi just nu inte riktigt vet vad som händer i USA eller vad det kommer att bli för ledning, men jag kan konstatera att regeringen i sin ståndpunkt säger att man kommer att verka för att EU ska driva en positiv och konstruktiv linje i förhållande till den amerikanska administrationen. Det politiska läget i USA kan göra det svårt att se optimistiskt på att det ska gå att skapa en sådan positiv och konstruktiv linje. Vi skulle gärna se att denna positiva linje också innebär att man tar upp till exempel det rasistiska våld som finns i USA och hur detta ska kunna få ett slut. Det känns lite konstigt att säga det, men precis som med Kina borde även handelsdiskussionerna med USA ha som utgångspunkt hur mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden och liknande respekteras. Jag vill skicka med detta till statsrådet.

Anf. 60 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Det vore naturligtvis högst önskvärt om man kunde blåsa liv i relationen så att det blev möjligt att återuppta förhandlingarna, motsvarande TTIP som lades på is med den nuvarande administrationen. Tyvärr ser jag framför mig att det är på lite längre sikt. Det kan bli en utmaning på kort sikt, under den närmaste tiden. Men självklart vill vi från regeringens sida göra allt för att fördjupa och blåsa liv i – laga, som Hans Rothenberg beskriver det – den transatlantiska länken, som har blivit sargad under de senaste åren. Detta är en högt prioriterad fråga, och Sverige ska göra allt för att driva på i en konstruktiv riktning. Vi är också en trovärdig samtalspartner även med USA. Där ser jag faktiskt en möjlighet att Sverige skulle kunna vara en brygga för att hjälpa till att blåsa nytt liv i den transatlantiska handelsrelationen.

Sedan behöver vi också bygga förtroende med antingen den administration som tillträder eller eventuellt den fortsatta administrationen. Vi får fortsätta med det. Avspänningen i handelskonflikterna måste ske nu. Detta har ju inte deeskalerat, utan frågor som Airbus, Boeing och så vidare har eskalerat konflikten. Där behöver Sverige ta en aktiv roll med att deeskalera konflikten.

Vi ska också försöka att till varje pris få med USA i samarbetet kring WTO, vilket har varit en utmaning men icke desto mindre är otroligt viktigt. Självklart ska vi också i alla samtal om ett eventuellt handelsavtal och om samarbetet med WTO lyfta fram frågorna om hållbarhet, mänskliga rättigheter och så vidare. Där ska vi ha en gemensam linje från EU och inkludera USA i diskussionerna.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Med detta går vi in på dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Finns det något att ta upp, statsrådet?

Anf. 62 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ja, det är några övriga frågor. Benämningen är Aktuella rättsakter. Jag tänkte bara ta upp en fråga, nämligen att det tyska ordförandeskapet avser att återigen ta upp frågan om skyddsåtgärder för Europas stålindustri även vid nästa möte. Det är sannolikt att diskussionen kan komma att flyttas till

dagordningspunkten om handelsrelationer med USA; jag är lite osäker på var den kommer att hamna men vill ändå informera om det.

De skyddsåtgärder och kvoter för stålindustrin som finns i dag ska fasas ut till sommaren 2021. Den europeiska stålindustrin vill dock gärna förlänga skyddsåtgärderna. Från regeringens sida har vi betonat och avser att betona vikten av att följa WTO-regelverket och verkligen fasa ut skyddsåtgärderna. Samtidigt har regeringen framhållit att stålindustrin i Europa behöver moderniseras. Som jag nämnde tidigare måste också utsläppen minska. I den europeiska så kallade gröna given är en ren stålindustri ett uttalat och viktigt mål.

Här finns alltså goda möjligheter för mig från Sveriges sida att lyfta fram, och det avser jag också att göra, de goda exempel som finns från svensk stålindustri. Diskussionen om en europeisk så kallad gränsjusteringsmekanism, det man ibland kallar carbon border adjustment mechanism, för att motverka koldioxidläckage är också intressant i sammanhanget. Detta kommer att diskuteras. Vi har ingen position och det är inte heller något beslut, men jag ville bara lyfta upp att det säkert kommer att diskuteras i det här sammanhanget. Det är en diskussion som Sverige bör ta aktiv del i.

Utöver det är det några andra rättsakter som kommer att presenteras. Jag går dock inte djupare in på det, ordförande, om det inte finns frågor.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor framställda. Därmed har vi nått slutet på dagens föredragningar. Jag tackar statsrådet för närvaron och önskar trevlig helg.

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 EU-nämndens arbetsrutiner

.....	2
-------	---

§ 3 Rättsliga och inrikes frågor

.....	3
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 6 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	3
Anf. 7 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	4
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M)	6
Anf. 14 HANS EKLIND (KD).....	7
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C).....	9
Anf. 17 FREDRIK MALM (L)	10
Anf. 18 MARTIN KINNUNEN (SD)	10
Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	11
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 21 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	11
Anf. 22 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	11
Anf. 23 MARIA MALMER STENERGARD (M)	12
Anf. 24 FREDRIK MALM (L)	12
Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14

§ 4 Återrapport från videomöte i kretsen av stats- och

regeringschefer den 29 oktober 2020	15
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	15
Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C).....	16
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17

Anf. 34	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 35	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	17
Anf. 36	ORDFÖRANDEN.....	18
§ 5	Allmänna frågor	
		19
§ 6	Utrikes frågor – handel	
		20
Anf. 37	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 38	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	20
Anf. 39	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 40	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	21
Anf. 41	HANS ROTHENBERG (M).....	22
Anf. 42	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	22
Anf. 43	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	22
Anf. 44	HANS ROTHENBERG (M).....	23
Anf. 45	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	23
Anf. 46	ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 47	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	23
Anf. 48	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	24
Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 50	HANS ROTHENBERG (M).....	24
Anf. 51	ANNIKA CARLSSON (C).....	24
Anf. 52	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	25
Anf. 53	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	25
Anf. 54	ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 55	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	26
Anf. 56	ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 57	HANS ROTHENBERG (M).....	26
Anf. 58	ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 59	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	26
Anf. 60	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	27
Anf. 61	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 62	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	27
Anf. 63	ORDFÖRANDEN.....	28